

FORMAR PER TRANSFORMAR.

LA MISSIÓ REVOLUCIONÀRIA DE L'ESCOLA DE FORMACIÓ SINDICAL

Ifigènia Balaguer i Recondo

Nucli Paulo Freire (Girona)

L'Escola de Formació Sindical.

CCOO és una organització sindical formada per homes i dones del món del treball, que ens associem de manera lliure, voluntària i solidària, per unir les forces en la defensa dels nostres interessos laborals i socials. Per fer millor aquesta tasca, cal que ens formem i preparem en un ampli ventall d'aspectes que ens afecten.

L'Escola de Formació Sindical va néixer fa més de quinze anys amb l'objectiu de formar als delegats i delegades sindicals de Comissions Obreres per desenvolupar les seves funcions de representants dels treballadors i treballadores a l'empresa. Avui, és una escola itinerant per a les persones vinculades a la organització i altres col·lectius, que ofereix formació per tots els locals del sindicat arreu de Catalunya i a d'altres institucions. L'Escola de Formació Sindical és l'eina de què s'ha dotat Comissions Obreres per dissenyar, planificar i impartir formació de contingut sindical, que elabora els seus propis materials i altres recursos pedagògics.

Tot i que cada curs que ofereix l'Escola té un temari i objectius específics segons l'àmbit de coneixement de què tracta (contractació, negociació col·lectiva, salut laboral, economia, tècniques de comunicació, plans d'igualtat d'oportunitats, etc), la formació sindical té sempre uns objectius transversals que cal cobrir: socialitzar els valors sindicals i de classe i promoure les actituds i aptituds necessàries per al canvi i la transformació social. És a dir, l'Escola té la missió -somni revolucionari- de formar a

persones que tracten de modificar el seu context més immediat a través de la defensa i conquesta de drets socials i laborals.

El context social i la lluita de classes.

A l'Escola no dissimulem un posicionament neutre. No creiem que sigui possible ser neutre –tal com afirma Freire- i a més, tenim clar que estem de part de les persones treballadores que veuen com els interessos dels grans capitals disminueixen les possibilitats de desenvolupament dels pobles i la seva gent. Tenim una tendència política i ideològica i un compromís ètic amb la societat, perquè no opinar, no posicionar-se, és posar-se del cantó del poder dominant. Nosaltres promocionem un model basat en la justícia, la humanitat (versus la mercantilitat), la democràcia, la llibertat, la solidaritat, l'acceptació de la diversitat i el pluralisme, el respecte per la natura i la sostenibilitat, entre d'altres valors. Creiem que els treballadors tenim dret a construir el nostre propi futur i protagonitzar el canvi.

La llibertat no és quelcom estancat o immòbil, creix o decreix, i això depèn de l'ús que fem d'ella. Si no ens queixem de les condicions de vida precàries o de la fam al món, fem créixer el poder establert i perdem espais de llibertat i de democràcia. La llibertat significa poder escollir, i per escollir cal conèixer totes les possibilitats, totes les opcions. Des de l'Escola fomentem l'accés a la informació i les opinions alternatives al pensament dominant, sovint menystingudes i infravalorades per aquest discurs preminent. Per això és important treballar a l'aula el fet de contrastar idees, cercar solucions creatives, aspirar a augmentar la llibertat i no creure'ns completament lliures.

La classe treballadora pateix la injustícia social pròpia del sistema en el que està immersa, que fa un mal repartiment de la riquesa deixant la major part de la economia en mans de poques persones que acumulen tot el poder. La major part de la població ha normalitzat la iniquitat. A l'aula intentem

fer un anàlisi crític de la realitat que faci sobreixir aquestes diferències injustificables i la dominació a la que estem sotmesos.

Amb l'arribada de la crisi al nostre país (hi ha llocs del món on fa molts anys que pateixen crisi) la gent ha pres consciència de la pròpia “classe treballadora” i de la dependència que tenim envers les entitats financeres, el mercat de treball i els drets socials que podem perdre si no els defensem.

Abans, a l'aula havíem de reforçar la consciència de classe i la necessitat del canvi cap a una societat amb igualtat d'oportunitats. Ara cal fer veure és la possibilitat real del canvi, creure en la factibilitat d'una altra organització social, d'un altre món, per poder començar a fer camí.

El sindicat entén que el problema pot resoldre's negociant i pressionant al capital. És la eterna lluita de classes en un escenari diferent. L'estratègia del poder també és la mateixa: crear conflictes interns entre la ciutadania per tal de distraure la perdiu. La manca de recursos i els discursos que s'exposen en els medis de comunicació fan créixer conflictes com la xenofòbia, posant a la part dèbil com a culpable. La formació sindical crida a la unitat de la classe treballadora per defendre els interessos comuns davant el neoliberalisme, que és qui condemna a la pobresa a milions de persones i impossibilita el desenvolupament de societats basades en la cooperació.

Els objectius de la formació sindical.

Per poder enfrontar els reptes de la formació per a la acció sindical i la transformació social, necessitem en primer lloc prendre consciència; conscienciar-nos de la realitat local i planetària, conèixer els discursos existents i deconstruir-los, analitzar la seva procedència, interessos i intencions. Cal reconèixer el colonialisme mental al que estem exposats, l'alienació i el totalitarisme intel·lectual, l'anomenat “pensament únic”, el monopoli ideològic individualista del capital. Cal promoure l'anàlisi crític

dels aconteixements sociopolítics i socioeconòmics des de la perspectiva de lluita o interessos de classe, cal estimular l'alfabetització política i econòmica, cal ser crítics (amb els medis i els discursos preeminents) i també constructius. A classe intentem reaprendre a pensar, ja que la formació acadèmica sol estar enfocada a millorar les capacitats professionals per aplicar al lloc de treball i no pas per desenvolupar coneixements i habilitats que ens permetin millorar les nostres condicions de treball i de vida, pensada més per preparar treballadors que no pas ciutadans, i per adaptar a les persones a la societat i no per a transformar-la. A l'aula, els formadors de l'Escola promocionem el diàleg i el debat, demanem l'opinió i permetem la crítica i el desacord, perquè no intentem negar el conflicte sinó treballar a partir d'aquest per tal de superar-lo. Creiem que l'Escola de Formació Sindical té la missió, revolucionària, de formar a persones perquè a través de la seva acció la societat millori.

Cal conèixer el sistema per a transformar-lo, i també cal creure's que pot ésser transformat. És del tot imprescindible desfer-nos dels discursos que posen fronteres a la utopia d'una societat més justa.

Aquesta conscientització individual, però, ha de col·lectivitzar-se. Cal organitzar-se socialment. A l'aula transmetem el valor de la cooperació perquè cal caminar plegats cap a la emancipació, unir forces i esforços per fer sentir la nostra veu.

La metodologia de l'Escola.

A classe compartim experiències on la unitat dels treballadors ha pogut fer canviar les coses; on es deixi veure la nostra força quan anem plegats. Les persones han de veure que la unitat, la organització i les mobilitzacions dels treballadors van possibilitar l'assoliment dels drets laborals, socials i democràtics dels que gaudim avui, i ara cal mantenir aquesta unitat per no perdre'ls.

La metodologia d'ensenyament que utilitza l'Escola és democràtica i participativa, parteix del diàleg entre totes les persones participants, i segueix els principis de l'educació popular, on la transmissió de coneixement no és unidireccional mestre-alumne. Es parteix de situacions reals i quotidianes i es fomenta el debat i l'anàlisi entorn la realitat i la resolució de problemes, en diferents graus d'abstracció i profunditat, intentant arribar a cert consens o coneixent noves formes d'actuar.

Per tal de produir un coneixement significatiu, l'aprenentatge ha de partir de la persona que aprèn, de la seva pròpia experiència i necessitat, del seu context laboral i social. També del grup d'aprenentatge que ha de crear una identitat bàsica compartida, en un espai plural de reflexió crítica. Aprenem de les experiències de tothom; de la relació democràtica, dialogant i de respecte que es construeix a l'aula, de l'anàlisi que fem de la actualitat i el món i les seves fonts de desigualtat. Aprenem a connectar el pensament crític amb la acció sindical i col·lectiva, a participar en el debat social, a actuar sobre la realitat i a produir coneixement envers aquesta actuació, a oposar resistència a la cultura dominant. Promovem la iniciativa i els canvis. Desenvolupem expectatives i esperances, adquirim habilitats, ens fem més lliures.

El mètode tampoc pot ésser neutre, va lligat a la visió que tenim del món i al nostre objectiu sindical històric.

A nivell intern, és important que els delegats i delegades coneguin l'estructura de l'organització sindical i els canals de presa de decisions, per tal de poder participar des de l'empresa a les federacions sectorials i a la direcció de l'organització. Aquest coneixement és important perquè fa més democràtica la nostra organització i obstaculitza l'estancament de les estructures.

A nivell social analitzem les estructures de poder existents i la capacitat que tenim el poble de transformar-les a través de la organització sindical, de la possibilitat electiva que ens dóna la democràcia i de la participació al mercat del capital a través del nostre consum, que ha de ser responsable i coherent amb el món en el que desitgem viure. El creixement il·limitat és una fal·làcia que ja ha demostrat anar en contra de la sostenibilitat del planeta i el medi ambient. Un altre món és possible, nosaltres ho sabem i a les accions formatives intentem desemmascarar els arguments que volen fer-nos creure el contrari. El nostre enemic és el determinisme, l'immobilisme, l'apatia de la societat civil. La revolució, l'alliberament i el canvi requereixen la participació activa de la classe obrera. El coneixement que impartim ha d'anar lligat a processos concrets de lluita social per transformar la realitat immediata, ha de capacitar política i tècnicament per a la mobilització i la emancipació de les bases.

Això suggereix pràctiques educatives que connectin el pensament crític amb l'acció sindical i col·lectiva. Pràctiques mobilitzadores que condueixin a l'alliberament. Educar per revolucionar.